

O těch, kdo nechtějí být jako bohové

Gn 11,1-11: Celá země byla jednotná v řeči i v činech. Když táhli na východ, našli v zemi Šineáru pláň a usadili se tam. Tu si řekli vespolek: „Nuže, nadělejme cihel a důkladně je vypalme.“ Cihly měli místo kamene a asphalt místo hlíny. Nato řekli: „Nuže, vybudujme si město a věž, jejíž vrchol bude v nebi. Tak si učiníme jméno a nebudeme rozptýleni po celé zemi.“ I sestoupil Hospodin, aby zhlédl město i věž, které synové lidští budovali. Hospodin totiž řekl: „Hle, jsou jeden lid a všichni mají jednu řeč. A toto je teprve začátek jejich díla. Pak nebudou chtít ustoupit od ničeho, co si usmyslí provést. Nuže, sestoupíme a zmateme jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli.“ I rozebral je Hospodin po celé zemi, takže upustili od budování města. Proto se jeho jméno nazývá Babel (to je Zmatek), že tam Hospodin zmátl řeč veškeré země a lid rozebral po celé zemi.

Sk 2,1-17: Když nastal den letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký vítr, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat. V Jeruzalémě byli zbožní židé ze všech národů na světě, a když se ozval ten zvuk, sešlo se jich mnoho a užasli, protože každý z nich je slyšel mluvit svou vlastní řečí. Byli ohromeni a divili se: „Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? Jak to, že je slyšíme každý ve své rodné řeči: Parthové, Médové a Elamité, obyvatelé Mezopotámie, Judeje a Kappadokie, Pontu a Asie, Frygie a Pamfylie, Egypta a krajů Libye u Kyrény a přistěhovalí Římané, židé i obrácení pohané, Kréťané i Arabové; všichni je slyšíme mluvit v našich jazycích o velikých skutcích Božích!“ Žasli a v rozpacích říkali jeden druhému: „Co to má znamenat?“ Ale jiní říkali s posměškem:

„Jsou opilí!“ Tu vystoupil Petr spolu s jedenácti, pozvedl hlas a oslovil je: „Muži judští a všichni, kdo bydlíte v Jeruzalémě, toto vám chci oznámit, poslouvejte mě pozorně: Tito lidé nejsou, jak se domníváte, opilí – vždyť je teprve devět hodin ráno. Ale děje se, co bylo řečeno ústy proroka Jóa: „A stane se v posledních dnech, praví Bůh, sešlu svého Ducha na všechny lidi, synové vaši a vaše dcery budou mluvit v prorockém vytržení, vaši mládenci budou mít vidění a vaši starci budou mít sny.

Lidé chtěli být jako bohové, a měli po ráji: Bůh je z něj vyhodil a mohli si za to sami. Tímto příběhem Bible odpovídá na otázku, proč žijeme ve světě, který ráj moc nepřipomíná. Tu otázku (proč nežijeme v ráji) si položí dřív nebo později každá generace a pak hledá, kdo za to může. Vždycky se najde někdo, kdo na nějaké viníky ukáže (zpravidla z jiné tradice, z jiné země, kultury, národnosti). Málokdy je to chytré, ale když vzplanou vášně, bývá z toho řež. Ba i válka.

Vyprávění o Evě a Adamovi, jak chtěli být jako bohové, je staré a je hodně známé. I jeho pokračování: první vražda (vlastního bratra) a posléze silácké vyhrůžky jistého násilníka (kdo půjde proti mně, toho rozmydlím na kaši). Nejsou to střípky z dávného dějepisu, to vyprávění se dělo a děje se pořád. Party diktátorů si rozdělují svět, teď zrovna probíhá další etapa toho nehezkeho divadla. Stojí to spoustu životů, a ptáte-li se proč, protože někteří z nás chtějí být jako bohové.

Kdo chce být jako bůh, věří, že má pravdu a že ti druzí ji tudíž mít nemohou. Provozuje se to tak v nejužších vztazích, v rodině, v politice a vlastně kdekoli. A nežije se v tom dobře, když se lidi neshodnou, však to všichni známe.

Někdy se však shodnou. „Celá země byla jednotná v řeči i v činech,“ vypráví se v Bibli dál. Lidi se dali dohromady, jako když mají společného nepřítele nebo když se rozhodnou něco vybudovat. Znamením doby se jim staly cihly a asphalt (později je v dějinách vystřídají hvězdy a kříže všeho druhu a ještě později

všelijaká jiná znamení). Byli zajedno a začali stavět, a to se rozumí, že až do nebe. „A to je teprve začátek,“ pravil na to Hospodin, „a už teď s nimi není pořízení.“ Byli zajedno v řeči i v činech a chtěli být jako bohové, jenomže tolik bohů se jedinou stavbou pyšnit nemůže, tolik kohoutů na jednom smetišti pohromadě nevydrží, a tak si nakonec navzájem úplně přestali rozumět. Naštěstí, ono to zmatení jazyků bylo pro jejich dobro (i když v tu chvíli to takhle nikdo nedocení).

Příběh o zmateném stavění věže je rámeček či obrázek, jehož motivy použil vypravěč Lukáš, když chtěl vylíčit, co s námi lidmi dokáže udělat Duch svatý. To se jednou lidé sešli k bohoslužbě a bylo jich víc než jindy, protože byly svátky. A začaly se dít věci. Začalo to hukotem z nebe (signálem, že se něco bude dít a že je to od Boha).

Všichni, kdo tam byli, asi svorně vzpomínali, jak to bylo, když s nimi byl ještě Ježíš. Jestli jsme si někdy připadali jako v ráji, tak teď už to tak není. Apoštolé však v kázání nevyzývali k pomstychtivé pátrací akci, kdo za to může, a místo toho mluvili o Boží lásce a o tom, jak se projevuje a jak nás drží a podpírá. Ilustrovali to na Ježíšově příkladu: že Ježíše lidi uštvali až ke smutnému konci, umřel a byl pohřben, jenomže ani na této hranici se Boží láska nezastaví a zachraňuje nás dál. Tak jako Ježíše.

Obsahem toho mluvení tenkrát nebyl člověk a to, jak nedosáhneme do nebe, nýbrž veliké Boží činy, které se nás týkají. Že když se v něčem topíme a marně chytáme stébel, Bůh na nás pamatuje a ujímá se nás, jako se ujal Ježíše, kterého si přisvojilo podsvětí, a Bůh mu jej vzal. Lidé, kteří to poslouchali, byli ze všech koutů světa. A ať nadávali na poměry v jakémkoli jazyce, teď nestačili žasnout: Jak se to stalo, že je nám to všechno srozumitelné? To naznačil ten hukot z nebe, řekl bych. Nechtěli být jako bohové, ale mluvili o velikých činech, které dělá Bůh pro nás. A mluvili o Bohu tak, že to nebyla nuda a bylo to přesvědčivé: posluchači cítili, že se to týká právě jich a jejich života.

Nebyli všichni zajedno v řeči a činech. Někteří přítomní se tomu trochu posmívali, že prý to připomíná řeči, které vedou opilci, ale bylo to jinak. Bylo to tak, jak to už kdysi dávno líčil jeden z proroků: obvykle běh života starcům postupně vytluče velké sny z hlavy, jinochům jejich prorocká slova jalově kloužou po povrchu a svobodné duše se strašně snadno stávají otroky všeho možného, v čem zrovna žijeme. Ale duch Boží, ten dělá cosi právě opačného: otevírá dveře k naději a k budoucnosti, takže mláďata začnou jednat prorocky, starci neztrácejí chuť a vůni naděje a otroci se otřepávají z toho, čemu sloužili.

Dávný prorok (Joel se jmenoval) napřed vykreslil svět v hodně temných barvách („Co zbylo po housenkách, sežraly kobylky, co zbylo po kobylkách, sežrali brouci, co zbylo po broucích, sežrala jiná havěť.

Na mou zemi vytáhl silný nepřítel, jenž má lví zuby, zpustošil a poplenil, co mohl“) a po tomhle úvodu povídá, jak to je, když Hospodin věřícím dopřeje svého Ducha: To potom synové a dcery k vynalézavosti a neodpovědnosti svého mládí dostanou životní moudrost, stařeny a starci ke svým zkušenostem a odevzdané rezignaci dostanou zase mladistvé sny a chuť do života, otrocké duše vyrostou do pravé svobody před Boží tváří – když se do věci vloží sám Bůh, ono to jde.

Nebyli tenkrát jednotni v řeči a činech a nechtěli zrovna být jako bohové. Místo planých řečí věnovali pozornost tomu, co pro nás lidi dělá Bůh, a to jim otevřelo oči pro jiné věci, než jakými se trápili obvykle.

Dopřej nám, Bože, abychom díky tvému duchu porozuměli svému životu nově, ve světle tvého slova.

“Natřikrát” se učíme setkáním s Pánem Bohem:

učíme se vnímat jeho vůli, která nás dobře vede k naší životní zemi zaslíbené, kde písničkou jeho dětí není pláč,

učíme se vnímat jeho lásku, která nám v oběti jeho Syna otevřela dveře, co je zabouchla lidská bohorovnost, zloba a

lhostejnost,

učíme se vnímat jeho naději, která nám posvítí na život, abychom neminuli jeho otevřenou náruč a nepřehlédli své bližní, kterým je také nabídnuta.

Kéž vás setkávání s Bohem Otcem, Synem i Duchem svatým naplňuje pravdou, láskou a nadějí, které jinde nejsou k mání, a kéž vás provází, kamkoli zamíříte. Amen.